

Sygn. akt V CSK 405/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa B. G.

przeciwko Gminie J.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od skarżącego na rzecz powódki 5400 (pięć tysięcy
czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej Gminy J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 marca 2019 r., I ACa (...), Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych

funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na podstawach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Na wstępie należy zauważyć, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera w sobie dwie zasadnicze niespójności. Po pierwsze, we wstępnej części skargi jako podstawę przyjęcia jej do rozpoznania wskazano oczywistą zasadność i potrzebę wykładni przepisów prawa – przy czym oczywistej zasadności skargi skarżąca upatruje w nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji. Twierdzenia te odpowiadają przesłankom przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazanym, odpowiednio, w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. oraz (w zakresie nieważności postępowania) w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Jednoczesne powołanie się na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawa oraz na oczywistą zasadność skargi opiera się na ewidentnej sprzeczności. Nie jest możliwe, by ta sama kwestia mogła być zarazem źródłem gruntownych wątpliwości interpretacyjnych (odpowiadających przesłance istotnego zagadnienia prawnego) oraz by stanowiła ona źródło ewidentnego i rażącego błędu w orzeczeniu zaskarżonym skargą kasacyjną (co wymagałoby stwierdzenia, że kwestia ta jest jasna i nie wywołuje zasadniczych wątpliwości). Po drugie, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano natomiast na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawa, co jedynie częściowo odpowiada przesłankom wskazanym we wstępnej części skargi.

Niezależnie od tego, pozostając na gruncie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, można przyjąć, że skarżący przywiązuje zasadniczą wagę do istotnego zagadnienia prawnego, którego upatruje w pytaniu o dopuszczalność drogi sądowej w sprawach o przyznanie dotacji na podstawie art. 90 ust. 2b, w związku z art. 90 ust. 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2019 r., poz. 1481 – tj. ze zm., dalej jako: „ustawa o systemie oświaty”). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący ubocznie wskazuje także na potrzebę wykładni omawianego przepisu – wskazując, że jest to regulacja nowo wprowadzona do systemu prawa. Biorąc pod uwagę utrwalony w orzecznictwie sposób rozumienia pojęcia istotnego zagadnienia prawnego, stwierdzenie to bardziej odpowiada jednak przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 1, nie zaś z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Kwestii tej nie można jednak uznać za istotne zagadnienie prawne w opisywanym wyżej rozumieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd o ogólnej dopuszczalności drogi sądowej w wypadku dochodzenia roszczeń majątkowych wynikających ze stosunków prawa publicznego. Stanowisko to zostało omówione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, powołuje się na nie także sam skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Stwierdzenie, że pogląd ten został sformułowany w odmiennym stanie prawnym, niż ukształtowany przez wprowadzenie art. 90 ust. 11 ustawy o systemie oświaty, nie przesądza jeszcze o konieczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Równocześnie, powołanie się na stanowisko Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 425/18 (nie publ.) nie przesądza o konieczności weryfikacji stanowiska Sądu Apelacyjnego przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Co szczególnie istotne, w związku z dochodzeniem dotacji za okres przed dniem 1 stycznia 2017 r. nie można przesądzić – jak czyni to skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – by decydująca dla dopuszczalności drogi sądowej była chwila wszczęcia postępowania, nie zaś chwila powstania roszczenia materialnoprawnego, na którego istnienie powołuje się skarżący. Z tej perspektywy argumentacja zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

nie wystarcza, by stwierdzić, że w sprawie wystąpiły istotne wątpliwości interpretacyjne, wymagające wykładni Sądu Najwyższego.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że kwestia dopuszczalności drogi sądowej podlega rozważeniu przez sąd z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia nieważności postępowania, m.in. z przyczyny braku dopuszczalności drogi sądowej Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania. Kwestię tę należy zatem przesądzić na etapie przedsądu. Postępowanie w sprawie nie jest jednak nieważnością dotknięte.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestia dopuszczalności drogi sądowej w sprawach o zwrot dotacji oświatowej była rozważana wielokrotnie. Utrwalone jest jednolite stanowisko odnośnie do dopuszczalności drogi sądowej co do roszczeń o zapłatę dotacji przysługujących za okres poprzedzający dzień 1 stycznia 2017 r. (zob. wyrok SN z 14.7.2017 r., II CSK 773/16, a ponadto postanowienie SN z 23.10.2007 r., III CZP 88/07, wyroki SN z 3.1.2007 r., IV CSK 312/06, z 4.9.2008 r., IV CSK 204/08, z 20.6.2013 r., IV CSK 696/12, oraz wyrok SA w Warszawie z 14.11.2018 r., I ACa 1160/17). W sprawie niniejszej, jak wskazano już wyżej, roszczenia powódki odnoszą się do kwot należnych za rok 2010 i 2011. Niezależnie zatem od tego, że sprawa została wszczęta po zmianie ustawy o systemie oświaty, dochodzone roszczenie mieści się w kategorii spraw cywilnych dochodzonych przed sądem powszechnym.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

aj